

KULTŪRAS DZĪVES JAUNUMI

Eleonoras Šturmas grāmatas „50 gadus mākslai pa pēdām” atvēršana

Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā 6. jūlijā pēc pusdienā sanāca kupls mākslas draugu pulks, lai godinātu mākslas zinātnieci Eleonoru Šturmu viņas grāmatas atvēršanas brīdī.

Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā (400 lappuses), gūti iekārtota, iesieta cietos vākos. Lielāka vērtība, protams, ir jaunās grāmatas saturs bagātība. Būdam profesionāla mākslas vērtētāja, Eleonora attīstības gaitu, savukārt, iz-

laika – tik daudz jāpagūst redzēt, dzirdēt, iepazīt un apgūt.

Grāmatas atvēršanas sarīkojumam mūža vadība bija ierādījusi brīnišķīgu vietu – tas notika Modernisma zālē. Latviešu gleznotāju modernistu darbi ne tikai bija liecinieki šim mākslas vēsturē nozīmīgajam notikumam, bet arī itin simboliski ietvēra Eleonoru Šturmu un viņas mūža darbu savā lokā. Šīs rakstu krājums taču ir vēl viens solis preti vienota latviešu mākslas procesa apguvei, lai turpmāk nebūtu jārunā par latviešu mākslu dzimtenē un trimdā, bet abas šīs daļas, kaut atrauti eksistējušas, tiktu uzvertas un pēttas kā vienota gaita. Daudzu mākslinieku vārdi, kas līdz šim mākslas draugiem un arī profesionāliem bijusi tikai skaņu kopa, nu ieguvuši konkrētu piepildījumu, jo, lasot precīzas, izsmeltošas apceres, mākslinieki šķiet ieguvuši miesu un asinis. Domājams, ka šī grāmata nesis daudz jaunu atklājumu un papildinās mūsu priekšstatus par latviešu likteņiem plašajā pasaulē.

Eleonoras Šturmas viesu pulkā bija turpat visu mākslas nozaru pārstāvji: mūziķi, instrumentālisti un vokālisti, komponisti un mūzikas zinātnieki, dažādu paaudžu gleznotāji un grafiķi, fotomākslinieki, mākslas vēsturnieki, rakstnieki un literatūras pētnieki, vesela plejada ārzemju latviešu. Ikkatru no viņiem ar grāmatas autori saista kādas personiskas atmiņas par sastapšanos vienā vai otrā okeana krastā, kopīgas intereses vai mākslas ievirzes. Aprātīgi un sirsnīgi darba amosfairu, kas valdījusi šīs

Svētku brīdis muzejā Modernisma zālē. No kreisās: Nacionālā mākslas muzeja direktore Māra Lāce, apgāda "Mansards" vadītājs Jānis Oga, mākslas zinātnieks Māris Brancis un autore Eleonora Šturma

Rakstu krājums „50 gadus mākslai pa pēdām” nācis klajā apgādā „Mansards”, kur ietībināta serija „Trīmdas māksla rakstos un attēlos”. Apceres par mākslu un māksliniekiem saņemusi autore sadarbībā ar mākslas zinātnieku Māri Brancis. Pēc Nikolaja Bulmaņa eseju krājuma „No vienas puses tā...”, kas iznāca pagājušā gada beig-

grāmatas sagatavošanas laikā, raksturoja autores draudzene, izcilā vijolniece Rasma Lielmane. Viņas vērojumi, kas tapuši, ilgu gadu laikā dzīvojot vienā dzīvoklī, klausītajiem uzbūra arī Eleonoras

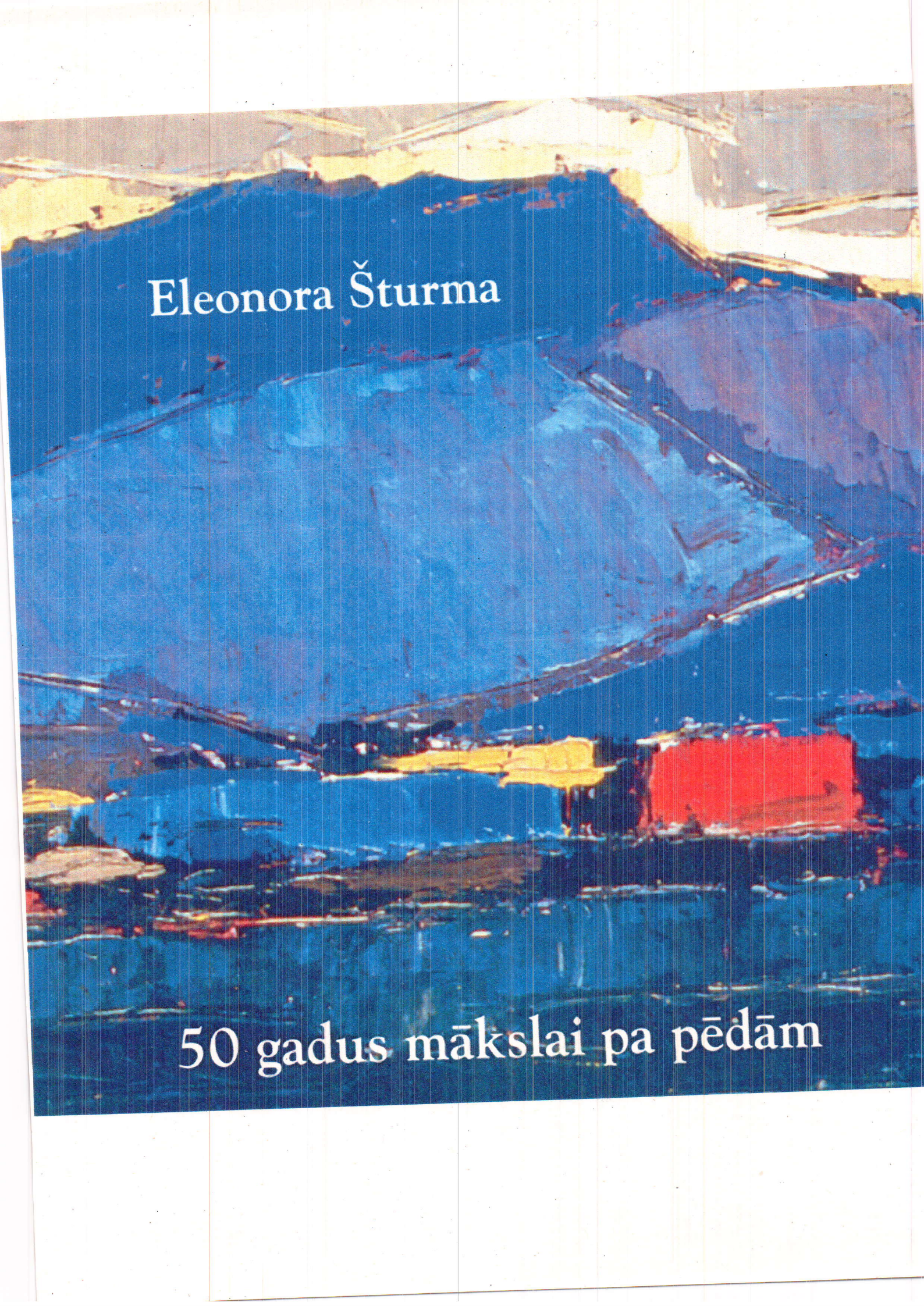

dedzīgo aizrautību ikdienas gaitās, lielo atbildības izjūtu un mākslas mīlestību.

Autore klātesošos iepriecināja ar autobiogrāfijas fragmenta lasījumu, un tas ne vien kļūst par grāmatas nolieta, bet arī kļūst par grāmatas nolieta. Sekoja apsveikumi un ziedu veltes, rinda pēc autogrāfiem. Tos nācās rakstīt pāris stundu garumā. Pēc tam, dažu tuvāko draugu pavadīta, dāvāto ziedu klepi Eleonora Šturma nolika Brīvības pieminekļa pakājē.

Redakcija priecājas par „Mansarda” izdoto rakstu kopojumu „50 gadus mākslai pa pēdām” un gaida no savas autores jaunās apceres.

Gundega Saulīte

An abstract painting featuring a large, textured blue area that dominates the upper half. Below this, there are horizontal bands of yellow and red, suggesting a landscape or architectural elements. The bottom section is dark and textured, possibly representing water or a foreground. The overall style is expressive and gestural.

Eleonora Šturma

50 gadus mākslai pa pēdām

Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā notiks Eleonoras Šturmas grāmatas „50 gadus mākslai pa pēdām” atvēršana

Apgāds „Mansards” laidis klajā mākslas zinātnieces Eleonoras Šturmas rakstu izlasi „50 gadus mākslai pa pēdām”, ko autore sastādījusi kopā ar mākslas zinātnieku Māri Branci. Grāmata nāk klajā sērijā „Trimdas māksla rakstos un attēlos”.

2004. gada rudenī notika konference „Trimda, kultūra, nacionālā identitāte” – mēģinājums iedziļināties trimdas latviešu ieguldījuma daudzveidībā mūsu tautas nacionālās identitātes saglabāšanā, aplūkojot to no visdažādākajiem aspektiem. Mākslas zinātniece Ināra Nefedova savā ziņojumā konstatēja, ka 1944.–1945. gadā „gandrīz puse mūsu mākslinieku devās bēgļu gaitās, bet otra puse palika dzimtenē”. Secinājums bija viens – lai aptvertu un izvērtētu paveikto, nepieciešams uzrakstīt trimdas mākslas vēsturi. Taču tas nav viegli izdarāms, ja ņemam vērā plašumus, kādā izkaisīti latviešu mākslinieki, un vairāk nekā 50 gadu ilgo laika periodu. Daudzi no viņiem jau beiguši šīs saules gaitas, viņu un citu darbi izkaisīti muzejos un privātkolekcijās. Viens no ceļiem, kā uzsākt trimdas mākslas pētniecību un ierosināt jaunākas paaudzes mākslas zinātniekus iedziļināties tēmā, – apkopot trimdas avīzēs, žurnālos un citos izdevumos izkaisītos rakstus par mākslas izstādēm un atsevišķiem māksliniekiem. Šo ceļu veic sērija „Trimdas mākslas rakstos un attēlos”, kurā jau iznākusi mākslas kritiķa Nikolaja Bulmaņa (Kanāda) eseju izlase „No vienas puses tā... Refleksijas par mākslu trimdā, Latvijā un pasaulē”.

Viena no interesantākajām mākslas zinātniecēm ir **Eleonora Šturma** no ASV, kura nu jau 50 gadus dokumentējusi un cītīgi aprakstījusi latviešu mākslinieku izstādes Ņujorkā un tuvākajā apkārtnē. Viņa nepagurdama sekojusi daudzu gleznotāju, grafiķu un tēlnieku daiļradei un devusi saturīgus un grodus katra autora daiļrades izvērtējumus.

Eleonora Šturma (dz. Avena) dzimusi 1928. gada 12. februārī Daugavpilī. 1944. gadā kopā ar ģimeni bēgusi uz Vāciju, kur 1949. gadā beigusi Neištates latviešu ģimnāziju. 1950. gadā izceļojusi uz ASV, apprecējusies ar komponistu Arnoldu Šturmu. Mācījusies Džordža Pībodijs (*George Peabody*) koledžā, Vanderbilta universitātē un Tenesijas universitātē Nešvilā. 1953. gadā pārcēlusies uz Ņujorku. 1958. gadā ar bakalaura grādu, bet 1960. gadā ar maģistra grādu tēlotājā mākslā un mākslas vēsturē beigusi Ņujorkas pilsētas universitātes Hantera (*Hunter*) koledžu. Kopš 1960. gada avīzes *Laiks* mākslas recenzente, kopš žurnāla *Latvju Māksla* dibināšanas 1975. gadā bijusi tā autore un redakcijas kolēģijas locekle. 1987. gadā apbalvota ar PBLA Kultūras fonda Goda balvu žurnālistikā.

Žurnāla *Latvju Māksla* redaktors Arnolds Sildegs rakstījis: „Viņas entuziasms un profesionālais darbs ir bijis stingrs balsts *Latvju Mākslas* ilgajos pastāvēšanas gados. Apveltīta ar teicamu latviešu valodu, bez liekas vārdu kosmētikas jeb streipuļošanas svešvārdu džungļos, viņa palīdz lasītājiem iedziļināties un izprast mūsu mākslas pasauli. [Viņas rakstu pamatā] konstruktīvs domu pavediens, objektivitāte un personiskā atdalīšana no darba patiesās vērtības... [Šturma pasvīturo, ka mākslas kritikas] uzdevums nav nesaudzīgi iznīcināt, bet gan saudzēt katru cerību pilnu asnu.”

Sērijas „Trimdas mākslas rakstos un attēlos” otrās grāmatas – Eleonoras Šturmas rakstu krājuma „50 gadus mākslai pa pēdām” – atvēršanas svētki notiks trešdien, 6. jūlijā plkst. 15.00 Latvijas Nacionālā mākslas muzeja Modernisma zālē (2. stāvā).

Grāmatas izdošanu atbalstījis Amerikas latviešu apvienības Kultūras fonds, Edgara Sūnas piemiņas fonds un Latviešu fonds.

Apgāds „Mansards”

SIA "Apgāds Mansards"

Dzirnavu iela 82-34

Rīga, LV-1050, Latvija

tālr. 29174515

info@apgadsmansards.lv

Latviešu fonda projektu lietvedim

Labdien!

Ar prieku ziņoju, ka Latviešu fonda 2005. gadā atbalstītais projekts „Grāmatu sērija „Trimdas māksla rakstos un attēlos” īstenošanai – sērijas pirmās grāmatas „Amerikas māksla attēlos un Eleonoras Šturmas rakstos” izdošana” ir izpildīts, un iznākusi Eleonoras Šturmas grāmata „50 gadus mākslai pa pēdām”. Nosūtu Jums projekta gala norēķinu ar finanšu dokumenta kopiju (skat. zemāk).

Grāmatas eksemplārs LF arhīvam nodots LF priekšsēdim Valdim Bērziņam grāmatas atvēršanas svētkos Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā 2011. gada 6. jūlijā.

Pievienoju arī sarīkojuma aprakstu laikrakstā „Latvija Amerikā”. Saite uz sarīkojuma attēliem un videoierakstu:
<http://aculiecinieks.delfi.lv/news/pasakumi/izdots-eleonoras-sturmas-rakstu-krajums-50-gadus-makslai-pa-pedam.d?id=39446761>

Ja būtu kādi jautājumi par sūtīto, lūdzu, rakstiet man uz adresi:
janis@apgadsmansards.lv.

Grāmatas sagatavotāju vārdā izsakām sirsnīgu pateicību Latviešu fondam par finansiālo atbalstu, sapratni un pacietību projekta sagatavošanas gaitā.

Ar cieņu,

Jānis Oga

projekta vadītājs, apgāda „Mansards” galvenais redaktors

2011. gada 2. augustā